

ARCHIVUM ANATOLICUM (ArAn)	10/2	2016	27-36

BİR KÜLTEPE METNİNDE KAYDEDİLEN “HURĀTUM RABĪĀTUM”

Sebahattin BAYRAM*

Öz

Ağırlık ölçülerinin aksine uzunluk ölçülerinin kaydedildiği Kültepe** metni çok azdır. Bu ölçü birimleri; daha ziyade kumaşların boyutlarını, sadece birer metinde ise ağacın enini-boyunu ve sofranın (paššuru) uzunluğunu ifade etmekte kullanılmıştır. 1988 yılı kazılarında bulunan kısa bir tablette, Eski Asurca metinlerde daha önce merdivenlerin uzunluğunu belirtmek üzere geçmeyen uzunluk ölçülerinden ammatu ve merdivenlerin basamaklarının sayısını ifade etmek üzere nakbisu kelimeleri kaydedilmiştir. Belgede merdivenin büyük olacağı (6 metre) ve 15 ya da 16 basamağının bulunacağı ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hurātum, nakbisu, ammatu, kübit, kumaş ölçüleri, Kültepe, merdiven, merdiven basamağı

* Ankara Üniversitesi, Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri Bölümü, Sumeroloji Anabilim Dalı. bayrams@ankara.edu.tr

** TÜBİTAK, SOBAG'a, 108K260 nolu proje ile, Kültepe tabletleri üzerinde bilimsel çalışmaların yapılması hususundaki desteğinden dolayı teşekkür ediyorum. Bu vesile ile kısa bir süre önce vefat eden değerli meslektaşımız Hititolog Sedat Erkut'a Allah'tan rahmet diliyorum.

Abstract**"Hurātum Rabiātum" in the Kültepe Text**

Contrary to weight measures, texts from Kültepe that mention linear measures are very few. Measures of length in the texts are generally used to indicate the dimensions of textile, and once for the length and width of a piece of timber or the length of a dining tray (*paššuru*). The brief text published here was unearthed at Kültepe in 1988 and refers to *ammatu*, one of the linear measures, to describe the length of a ladder and its *nakbisu*, to specify the number of the steps on that ladder. In the text, it is stated that the ladder should be long (about 6 meters) and have fifteen to sixteen steps.

Keywords: *hurātu*, *nakbisu*, *ammatu*, cubit, dimensions of textiles, Kültepe, ladder, steps on a ladder

Asur Ticaret Kolonileri Döneminde Asurlu tüccarların en önemli ticari faaliyetlerinden birisini, Babil'den Asur'a ithal edilen ya da Asurluların kendi dokudukları kumaşların Anadolu'ya getirilerek satılması teşkil etmiştir. Başta yünlü kumaşlar, yüksek kaliteye sahip dokuma ürünlerinin gerek çeşitleri gerekse kaliteleri Mezopotamya'da dokuma sanayinin ileri bir seviyeye eriştiğini göstermektedir.

Kültepe metinlerinde dokuma ürünlerinin ölçülendirilmesi ile ilgili bilgi veren belge sayısı oldukça azdır.¹ Bu makalede ele alacağımız belgede, uzunluk ölçüsü birimlerinden olan *ammatu*, daha önce tespit edilen, kumaşın ve kerestenin boyutları ile sofrta tahtasının uzunluğunun yanı sıra, ilk defa bir merdivenin uzunluğunu ifade etmek için kullanılmıştır. 1988 yılı Kültepe kazılarında bulunan ve Aššur-rē'ī ile oğlu Pīlah-İštar'ın arşivine ait kısa ve özgün metinde, *hurātu* için verilen "merdiven" anlamı teyit edilmekte ve kelime, "basamak" karşılığındaki *nakbisu* ile birlikte geçmektedir.

Kt 88/k 416*šu-ma hu-ra-tim**ra-bi-a-tim**ú-šé-pá-áš*

¹ TC 3 (=TCL 19), 17: 33-38; CCT 4, 6c: 18-20; OIP 27, 62: 39-41 ve Kt 94/k 1350: 31-32. Bunlara ek olarak dokuma için sadece küçük ya da büyük nitelmesi yapılan şu metinleri sayabiliriz: BIN 4, 10: 14-15; TC 1, 43: 16; Kt n/k 469: 2.

	12	<i>a-ma-tim</i>
5.		<i>i-na a-me-ti-a</i>
		<i>ú-ru-uk-ši-na</i>
K.	15	<i>ú-lá</i> 16
Ay.		<i>na-ak-bi-sí</i>
9.		<i>i-ša-kán-ši-na</i>

Büyük merdivenler yaptıracağım zaman onların uzunluğu benim ölçümle 12 kübit (olacak ve) onlara 15 veya 16 basamak konacak.

Açıklamalar:

St. 1: *Hu-ra-tim ra-bi-a-tim* yazılışı içerisindeki *rabiātim* sıfatının dişil-çoğul ve akkuzatif-genetif hâlde olması, *hurātu*'nun, pl. tantum kabul edilmesiyle uygunluk arz etmektedir. Nitekim aşağıda aktarılan metinde de bu açıklamaya uygun olarak *iltēniātu hurātu* ve *hurātu annātu* şeklinde geçen kelime, CDA 121'de ve AHw 358'de pl. tantum olarak, *hurātu* telaffuzu ve ikincide soru işaretiyle “merdiven” anlamında değerlendirilmiş ve Orta Asur'da söz konusu olduğu iki yerde *giš* determinatifi ile kaydedilmiştir. İkinci sözlükte aktarılan bu metinlerin birinde² *gišhu-ra-tu*, gut, neu, 17 Sprossen (*kibsū*), 12 Ellen lang şeklinde kaydedilen ilgili satırlar “İyi, yeni, 17 basamaklı (*kibsū*), 12 kübit uzunlukta *gišhu-ra-tu*” diye tercüme edilebilir.

Söz konusu metin, Postgate tarafından tefsir edilerek yayınlanan kitapta³ da 41 numaralı belge olarak ele alınmıştır. Metnin ilgili satırlarında şunlar kaydedilmiştir: ²*1-ni-a-tu gišhu-ra-tu* GIBIL SIG⁵ ³*17 ki-ib-su* ⁴*12 i-na am-me-te ar-ka*, “17 basamaklı 12 kübit uzunluğunda iyi, yeni bir merdiven seti⁴”. Aynı metindeki kelimenin kaydedildiği diğer satırlar şöyledir: ¹⁰*gišhu-ra-tu* ¹¹*an-na-tu* ¹²*ša i-na na-ar-te* ¹³*ú-hal-li-qu-ú-ni* ¹⁴*a-di* 1 ITI UD.MEŠ *i-dan* ¹⁵*ù ʔup-pu-šu i-hap-pi*, “Onun nehirden kaybettiği bu merdivenleri bir ay içerisinde verecek, ve (sonra) tabletini kırabilir”. Postgate 88. sayfada kelime ile ilgili olarak şu açıklamayı yapmıştır: “*Hurātu* kelimesi de pl. tantum'dur ve (o, CAD K 337b tarafından kaydedilmemesine rağmen) AHw 358a'da ifade edilen, her 30 cm. veya ona yakın aralıktaki basamaklarıyla 6

² Or. 20, 14, 2 (s. 10). Buradaki metin KAJ 128'dir

³ Postgate 1988, 86-88.

⁴ Metindeki *1-ni-a-tu* yazılışı, hem “bir” karşılığında hem de çoğul olması itibariyle problem teşkil etmektedir. Nitekim CAD I-J 277'deki *istēn g*'de metnin ilgili kısmı: *1-ni-a-tu gišhurātu* şeklinde okunmuş ve “*gišhurātu*-nesnelerinin bir serisi” diye tercüme edilmiştir. Postgate ise “one set of steps” yâni “bir merdiven seti” tercümesiyle durumu izah etmeye çalışmıştır.

metre uzunluğunda olduğu belirtilen bir nesne gerektiren, bizim kontekstimizin yanı sıra, diğer iki Asurca pasajla da mükemmel bir uyum sağlayan “merdiven” olarak tercüme etme teklifine tamamen katılıyorum.”

Anlamı bilinmiyor notu ile Eski ve Yeni Asurca metinlerde geçtiği bilgisi verilen, CAD H 247’de *hurātu* ve 252’de ise *hurrātu* telaffuzuyla kaydedilen iki kelime, AHw’da tek bir *hurātu* yazılışıyla değerlendirilmiştir.

Eski Asurca metinlerde kaydedildiği tek yer,⁵ CAD H 252’de, kelimenin çoğul olduğu ve mânâsının bilinmediği ifade edilerek *hu-ra-tim ša adi šamā’im arrukani aštakaššunūti*, “Onlar için yerleştirdim ... ki onlar gökyüzüne (ulaşacak kadar) çok uzundurlar” şeklinde değerlendirilmiştir.

Aynı satırlar, CAD A/II 225’te de *arāku* fiilinin II. kalıptaki çekiminin verildiği 3. *urruku* formunun a) “(boşlukta) genişle(t)mek, uza(t)mak” anlamındaki örneklerinden birisini teşkil etmek üzere kaydedilmiştir: *HU-ra-tim* (belki *ze(!)-ra-tim* olarak düzeltilmeli) *ša adi šamā’im a-ru-k[u]* (or *-k[ā]-ni*, “(Onlar için hazırladım) ... ki onlar gökyüzüne ulaşıyorlar (met. gökyüzü gibi uzundurlar)”.

Yukarıda aktarılan CAD’nin iki ayrı cildinde ele alınan ifade; metnin ilgili kısmının bozuk olması sebebiyle farklı şekilde okumaya açıktır. Ancak bu satırlar; fiilin, *arāku*’nun II. kalıpta statif, eril-çoğul ve subjontif olduğu kabul edilerek: *hurātım ša adi šamā’im arrukūni aštakaššunūti*, “Onlara, onların göğe kadar uzanabilecekleri merdivenler hazırladım” şeklinde değerlendirilmeli ve yazarın muhataplarına çok sayıda imkân sağladığını belirtmek üzere kullanılmış mecazî bir ifade olmalıdır.

St. 4: CAD A/II 70vd.da *ammatu* A için iki anlam verilmiştir: 1. “Ön kol, kolun dirsek ile bilek arasındaki bölümü”. 2. “Kübit”, KÜŞ determinatifi ile de yazılan ve 40 ile 50 cm. arasında değişen uzunluk ölçüsü birimi.

CAD A/II 73’teki 2e)’de, kelimenin (şimşir ağacından) kereste ve(ya) direk ile ilgili geçişi için tespit edilebilen Eski Asurca tek metin⁶ kaydedilmiştir: 1 *taskarinnum* 3 *ina a-mi-tim urukšu kabsat* 1 *rupuššu*, “Şimşir ağacının 1 kütüğü; uzunluğu 3 kübit, genişliği 1 ayak”. Aynı yerdeki 2f)’de kelimenin kumaş ile ilgili olarak geçişi⁷ aktarılmaktadır: *šubātam ... tiši i-na-mi-tim lu urukšu šamāni i-na a-mi-tim lu rupuššu*, “(Her bir) kumaşın, uzunluğu 9 kübit, genişliği 8 kübit olsun”.

⁵ CCT 4 6c:18-20. satırlar.

⁶ OIP 27 62: 40.

⁷ TCL 19 (= TC 3) 17 metni Veenhof 1972 s. 103vd.da işlenmiştir. Yazar kumaşın boyutlarının 4,5 x 4 metre olduğunu söz konusu metnin ilgili satırlarına dayandırmaktadır: Senin yaptığın bitmiş bir kumaş 9 kübit uzunluğunda ve 8 kübit genişliğinde olmalı.

Bu metin, CAD R 412’de de, “genişlik” anlamındaki *rupšu* A kelimesinin, 1a)’daki, dokuma ürünlerinin boyutlarının belirtilmesine dair Eski Asurca mevcut tek örneği olarak verilmiştir: *gamram šubātam ša teppišini tiše i-na-mi-tim lu urukšu šamāne ina ammitim lu ru-pu-šu* telaffuzu ile aktarılmış ve “Benim için yaptığın kumaşların tamamına gelince, onun uzunluğu 9 kübit, genişliği 8 kübit olmalı” diye tercüme edilmiştir.

CAD U-W 231’de yukarıdaki yerlere ek olarak Kt 94/k 1350: 32’de geçen: *raqqatam arbe ina am[mitim] rupu[ssa] u ešar ú-ru-uk-ša* cümlesi tercümesi verilmeksizin aktarılmıştır. Metin, daha sonra ele alınarak⁸ “İnce bir kumaş, genişliği 4 kübit ve uzunluğu 10” diye tercüme edilmiş ve ölçülerin 2 metreye 5 metre boyutlarında olduğu ifade edilmiştir.

Kelime ayrıca farklı bir telaffuzla, *amma* şeklinde de, kaydedilmiştir. Bu duruma yayınlanmış iki örnekte rastlıyoruz. Bunlardan biri CAD A/II 73’teki *ammatu* 2e)’de kaydedilen metindir⁹: 2 ME 50 GIŠ *ša* 10 *am-ma-a*, “Her biri 10 kübit olan 250 kiriş/direk”. Diğer örnek¹⁰ iki nüsha olarak bulunmuş ve yayınlanmıştır: 5 *pá-šu-ru/re ša a-ma ù ú-tá ù 5 pá-šu-ru ša a-ma*, “5 (tane) 1 ½ kübit, 5 tane de 1 kübit (boyunda) sofa (tahtası/masası)”.

Kelime, diğer dönemlerde *ammatu*, Eski Asur’da ise *amme/itu* telaffuzu ile yazılmıştır. Ancak, metnimizdeki ilk defa rastlanan 12 *a-ma-tim i-na a-me-ti-a* yazılışı her iki telaffuzu da verir. Bu ifade; *ina aban mātīm*¹¹ “memleketin tartısı ile”, *ina abnini* “bizim ağırlık tartımızla” ve *ina karpatiya*¹² “benim kabımın ölçüsü ile” örneklerindeki diğer ölçü birimlerinde olduğu gibi, söz konusu uzunluk ölçüsü biriminde de kesin bir standardın olmadığını ortaya koymaktadır. 40-50 cm. aralığındaki uzunluğu ifade etmesi de bu hususu onaylamaktadır.

St. 8: Bu satırdaki *nakbisu*’yu ele almadan önce aynı kökten (*kabāsu*) olması itibariyle *kibsu*’ya ve uzunluk ölçüsü birimi olarak kullanılan *kabistu*’ya çok kısa da olsa temas edelim.

AHw 471vd.da ve CDA 156’da Orta Asur metninde geçtiği kayıtlı olan *kibsu*, yukarıdaki 1. satırla ilgili açıklamalarda da belirtildiği gibi “merdiven basamağı” anlamındadır. CAD’de, K 337’deki *kibsu* A, 1d)’de, yukarıda n. 2’de verdiğimiz metin kaydedilmiş ve uzunluk ölçüsü olarak “adım” olabileceği belirtilmiştir.

⁸ Veenhof-Michel 2010, 255.

⁹ ARM 3 23:12.

¹⁰ Kt 88/k 403’ün ve dublikatı Kt 88/k 203’ün 12-14. satırlarında geçen metnin bu kısmı, Kahya 2014, 60vd.da *ammatu*’nun farklı yazılışının geçmesi itibariyle, 5 *pá-šu-ru/re ša-a-ma ù ú-ta ù 5 pá-šu-ru ša-a-ma* şeklinde okunmuş ve “5 sini satın al, araştır ve (uygun olan) 5 sini satın al” diye tercüme edilmiştir.

¹¹ CAD A/I, 59’daki *abnu* A 4c.

¹² CAD K 220’deki *karpatu* 2a.

AHw 417’de ve CDA 140’ta; *kabistu* için “dirsek kemiğinin/kübitin bir kısmı/bölümü” anlamı verilmiş, st. abs. hâlinin *kabsat* olduğu ve Eski Asurca metinlerde geçtiği belirtilmiştir. CAD K 20’de *kabistu* A, “(bir uzunluk ölçüsü olarak) ayak” açıklamasıyla kaydedilmiştir.

Metnimizde *nakbisu* şeklinde geçen kelime, AHw 721’de ve CDA 233’te *nakbasu* ve ikincisinde ilaveten muhtemel *nakbassu* telaffuzu ile alınmış ve Eski ve Yeni Babilce metinlerde, diğer karşılıklarının yanında, “(merdiven) basamağı” anlamında da kullanıldığı belirtilmiştir. Akadca’da IV. kalıbın bir formu olarak fiillerin önüne *na-* getirilmek suretiyle teşkil edilen *nalbanu/nalbinu (lbn)*, *nalpatu/nalpitu (lpt)* ve *naqbaru/naqbiru (qbr)* vs. gibi kelimelerinin 2. konsonla 3. konson arasına hem *-a-* hem de *-i-* sesi almasına yeni bir örnek metnimizdeki *nakbisu* ve diğer metinlerdeki *nakbasu* yazılışlarıdır.

Kelimeye, Eski ve Standart Babilce’de geçtiği belirtilerek, *nakbasu* A, yazılışı ile, CAD N/I 180’de de “(merdiven) basamağı” mânâsı verilmiştir. Orada ele alınan metinde¹³ kelime, ideogramla yazılan *simmltu* ile ilgili olarak şu cümle içinde kaydedilmiştir: *ālam amurma* 3 GAR *mēlē dūrim* ½ KÜŞ *na-ak-ba-sūm* 1,40 KÜŞ GİR.GUB.BA GIŞ.I.LU *mīnum*, “Şehirdeki (problemin) çözümünü bulun: Duvarın yüksekliği 3 GAR’dır, (her bir) basamak yarım kübittir, 1,40 (GAR) (yani 1/3 kübit) basamağın (yüksekliğidir), merdiven ne kadar (uzun) olmalıdır?”.

Metnimizin “Eğer” anlamındaki *šumma* ile başlaması bir başka belgenin devamı olabileceğini akla getirmektedir. Nitekim Kültepe 1988 yılı arşivinde aynı metnin iki ya da üç tablete yazıldığına ilişkin birkaç örneğe sahibiz. Fakat maalesef arşivdeki diğer belgeler içerisinde bununla bağlantısı kurulabilecek bir örnek tespit edilememiştir. Bu durum, metinlerin pek çoğunun bu belge ile bağlantısına imkân verecek olan son kısmının, kırık ya da harap hâlde olması ile açıklanabilir. Ancak arşivde kısa ve diğerleriyle ilgisi kurulamayan pek çok tablet bulunmaktadır. Bu durum arşiv sahibinin bir alışkanlığı olarak açıklanabilir. Ayrıca metnin başındaki *šumma* kelimesini, Eski Asurca metinlerde daha önce geçmeyen “Ne zaman ki” karşılığında alırsak, tabletin, bir başkasının devamı olduğu düşüncesi daha da zayıflar.

Arkeolojik verilerle ilgili olarak şu bilgileri aktarmak *hurātu* hakkında bir fikir verebilir: T. Özgüç¹⁴, Kültepe *kārumu*’ndaki Alahum’un evinde üst katın ve üst kattaki odaların varlığına işaret olan sık dikmelerden ve alt kattaki

¹³ MKT 1 219 i 1.

¹⁴ Tahsin Özgüç, Kültepe Kaniş/Neşa (YKY) s. 60vd.

odalarda merdiven ayağı bulunmadığından bahisle, üst kata taşınabilir veya asma ahşap merdivenlerle çıkılmış olabileceğini ifade etmektedir. Ayrıca ikinci bir evdeki merdiven yerinin ve küçük arşiv odasının iki büyük oturma odasının arasında, üçüncü evde ise evin girişinde olduğunu söylemektedir. Aynı kitabın 68. sayfasında yerli Şupiahşu'nun evi ile ilgili olarak şu açıklama yapılmaktadır: “(Ev) üç bölümden oluşmuştur: 1-3; 4-5 ve 6-8 no.lu odalar. İlk üç taş oda, kerpiç binaya sonradan eklenmiştir. 1 no.lu odanın batı yarısı yarım bir taş duvarla ikiye bölünmüştür; bu, ahşap merdivenin ayağıdır.” Sayfa 107’de ise Güney Taraça Sarayı’nın anlatıldığı bölümde: “Sarayın doğu kanadında on dört, batı kanadında on iki, ve batı kanadının kuzeybatı kısmında dört oda (geç devir yapıları arasında bir oda şeklinde korunmuş) açığa çıkarılmıştır. Aynı kanatlarda üç adet iç merdiven yeri vardır.”

Merdivenlerin hangi amaçla kullanılacağı hakkında metinlerde herhangi bir kayda rastlanmamıştır. Aslında Akadca’da merdiven anlamına gelen kelime, devletteki en yüksek bürokrati, veliaht prensi ifade eden, “merdiven büyüğü/âmiri” anlamındaki *rabi simmiltim* unvanının içinde geçen *simmiltum*’dur. Kelime, sadece tırmanılan bürokratik basamakları belirtmekle kalmaz aynı zamanda bir yüksekliğe çıkmak için kullanılan araç olarak hem seyyar hem de sabit “merdiven” anlamını da verir.

Metnimizde bahis konusu edilen merdivenlerin ise seyyar ve ağaçtan yapılmakla beraber, özellikle uzunluğunu dikkate alarak yukarıda açıkladığımız ve evin içinde üst kata çıkmak için kullanılanlardan farklı amaçlar için yapıldığını söyleyebiliriz. 6 metre boyundaki merdiven, eğer kendi için yaptırıyorsa, tüccarın evinin yüksekliği ve kaç katlı olduğu hakkında bir fikir verebilir. Özellikle dış cephede ya da değişik sebeplerle dama çıkmak için kullanılmış ise. Saraylardan birindeki odalarda üç adet iç merdiven yerinin bulunması ya da sur duvarlarına çıkmak üzere yapılmış olması diğer bir amacı ifade edebilir.

Bu tür uzun merdivenlerin nehirlerin dar yerlerinde veya akarsularda karşıdan karşıya geçmek için kullanılan ve bir çeşit köprü vazifesi gören “seyyar ahşap merdiven” olabileceği de göz ardı edilmemelidir. Yukarıda ele aldığımız Orta Asur dönemine âit metinlerden birinde geçen “Onun nehirde kaybettiği bu merdivenleri bir ay içerisinde verecek, ve (sonra) tabletini kırabilir” ifadesi, bu anlamlandırmanın lehindedir. Ancak en az 1 metresinin toprağa temas etmesi hâlinde geriye 5 metre kalacak olması itibarıyla 6 metrelik bir merdiven bu iş için kısa sayılabilir. Üstelik yukarıda aktardığımız Eski Asurca metindeki “Onlara, onların göğe kadar uzanabilecekleri merdivenler hazırladım” ifadesi söz konusu anlamlandırmaya uygun düşmemektedir. Kelimenin çok amaçlı kullanımı olan bir merdiven türünü ifade ettiğini söyleyebiliriz.

KAYNAKÇA VE KISALTMALAR

- AHw W. von Soden, *Akkadisches Handwörterbuch*, Wiesbaden 1958-1981.
- ARM Archives royales de Mari
- BIN 4 Clay, A. T., *Letters and Transactions from Cappadocia, Babylonian Inscriptions in the Collection of James B. Nies IV*, Yale 1927.
- CAD *Chicago Assyrian Dictionary*.
- CCT CCT 1-6 *Cuneiform Texts From Cappadocian Tablets in the British Museum*, London.
- CDA J. Black - A. George - N. Postgate, *A Concise Dictionary of Akkadian*, Wiesbaden 2000.
- GKT K. Hecker, *Grammatik der Kültepe-Texte*, *Analecta Orientalia* 44, Roma 1968.
- Kahya 2014: Ö. Kahya, “Kültepe Metinlerinde Geçen *Hintum* Kelimesinin Anlamı Üzerine”, *ArAn* 9/1, 2014, 57-72.
- MKT O. Neugebauer, *Mathematische Keilschrifttexte*, Berlin, Springer 1935-1937.
- OIP 27 Gelb, I., *Inscriptions from Alishar and Vicinity*, Oriental Institute Publications (OIP) 27, Chicago 1935.
- Or. *Orientalia* (Band der Nova Series; alte Serie = Or. Nr.).
- Özgüç 2005: T. Özgüç, *Kültepe, Kaniš/Neša*, Y.K.Y., İstanbul, 2005.
- Postgate 1988: J. N. Postgate, *The Archive of Urad-Šerūa and his family, A Middle Assyrian household in government service*, 1988.
- TC 1 G. Contenau, *Tablettes cappadociennes du Louvre*, TCL 4, Paris 1920.
- TC 3 J. Lewy, *Tablettes cappadociennes du Louvre*, TCL 19, 20 and 21, Paris 1935-1937.
- Veenhof 1972: K.R. Veenhof, *Aspects of Old Assyrian Trade and its Terminology*, Leiden, 1972.
- Michel-Veenhof 2010: C. Michel - K. R. Veenhof, “The Textiles Traded by the Assyrians in Anatolia (19th–18th centuries BC)”, In C. Michel and M. L. Nosh (eds), *Textile Terminologies, in the Ancient Near East and Mediterranean from the Third to the First Millennia BC*, Ancient Textiles Series 8. Oxford, 2010, 210-271.

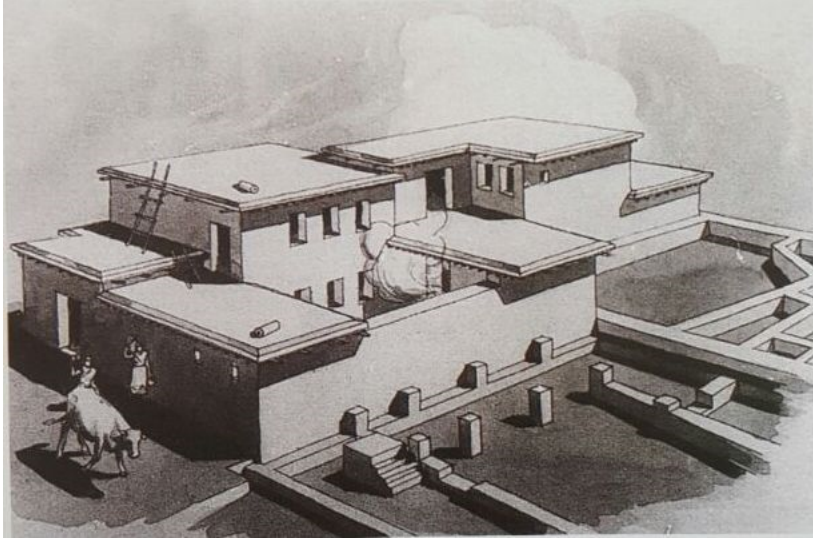

Kt 88/k 416

Alacahöyük Kabartmalarından Bir Sahne

Özgüç 2005, s. 55